

УДК 930.1

Олександр Мазепа
(Рівне)

УКРАЇНСЬКІ ГЕРАЛЬДИЧНІ ТА ГЕНЕАЛОГІЧНІ ІНСТИТУЦІЇ DP-ПЕРІОДУ

У статті детально висвітлено діяльність українських геральдичних та генеалогічних інституцій діаспори DP-періоду – Української родовідної установи й Інституту родознавства та знаменознавства, які функціонували в 1946-1948 рр на території Західної Німеччини.

Ключові слова: геральдика, генеалогія, Українська родовідна установа, Інститут родознавства та знаменознавства, Є. Архипенко, М. Битинський, О. Оглоблин, М. Міллер, часопис «Рід та Знамено».

Процес сучасного українського державотворення передбачає посилену увагу до вивчення діяльності тих наукових організацій та установ на еміграції, які не тільки пробуджували інтерес до української історії, а й в значній мірі сприяли збереженню національної ідентичності. На західнонімецьких землях у таборах для переміщених осіб зібралися науковці зі східно- та центральноєвропейських центрів (Варшави, Праги, Подебрад, Берліна та Відня) та емігранти із Західної України і Наддніпрянщини. Не випадково друга половина 40-х рр. XX ст. ввійшла до історії української історіографії під назвою DP-Period (з англ. Displaced Persons), тобто період переміщених осіб [18, с. 45]. Відносно сприятливі умови перебування в DP-таборах, де згуртувалася значна кількість науковців, уможливили продовження інтелектуальної праці. Яскравим підтвердженням цього є створення та діяльність цілої низки українських науково-освітніх та дослідницьких інституцій, установ та товариств в Західній Німеччині протягом 1946–1949 рр. На думку О. Яся та М. Дмитрієнко, повоєнний процес організації наукового життя розгорнувся у двох напрямках: 1) відновленні традиційних інституцій передвоєнної доби; 2) створенні нових установ та товариств під егідою Української вільної академії наук (далі – УВАН), які мали об'єднати всіх українських науковців, що опинилися на еміграції [6, с. 32].

У статті подано історію створення і діяльності Української родовідної установи (далі – УРУ) та Інституту родознавства та знаменознавства (далі – ІРЗ), які зуміли об'єднати зусилля багатьох дослідників української геральдики та генеалогії в 1946–1948 рр.

Діяльність УРУ та ІРЗ все ще вимагає детального вивчення, незважаючи на те, що окремі аспекти цієї проблематики отримали часткове висвітлення. Серед наукових досліджень, присвячених безпосередньо діяльності УРУ, варто відзначити статтю О. Кучерука, в якій на основі знайдених матеріалів в ЦДАВО України було висвітлено головні напрямки діяльності УРУ. Особлива увага була присвячена відомому співробітнику УРУ та ІРЗ, досліднику геральдики М. Битинському. Автор проаналізував доробок українського геральдиста, відзначив його внесок в опрацювання національно-державної символіки [10, с. 37-40].

Дослідники О. Ясь та М. Дмитрієнко, які займалися опрацюванням здобутків української закордонної історичної науки, вперше проаналізували різні аспекти діяльності УРУ, детально розглянули зміст публікацій в часописі «Рід та Знамено», які становлять вагомe значення для української геральдики та генеалогії [6, с. 32-37]. Окремі згадки про діяльність УРУ зустрічаємо в монографії львівського геральдиста А. Гречила, який справедливо відзначив, що найбільшою проблемою дослідників в діаспорі була відсутність доступу до архівних матеріалів, тому основна увага приділялася вивченню матеріалів із західних архівів і популяризації геральдики в середовищі української громади [5, с. 16-17].

Інформативною є стаття Г. Кураса, присвячена життю та діяльності одного з організаторів УРУ – Є. Архипенка [4, с. 25-28]. На основі матеріалів, знайдених в Бахметевському архіві Колумбійського університету, дослідник подав докладні відомості про життя вченого в Німеччині після Другої світової війни. Г. Курас зазначив, що Є. Архипенко відіграв важливу роль у збереженні генеалогічних матеріалів багатьох відомих українських науковців та діячів культури, що виїхали з України.

Протягом 1946–1948 рр. в ДР-таборах перебувало багато науковців, представників старої міжвоєнної еміграції, вихідців з Наддніпрянської України та Галичини, які зуміли створити УРУ, що стала репрезентантом та дослідником українських родів на еміграції. Варто зазначити, що ідея родовідної організації була запропонована Є. Архипенком в 1940 р. На його думку, це мало бути «пов'язання минулого з сучасним та майбутнім, піднесення та поглиблення родинної традиції і гордості за свій рід. Ми мусимо продовжити ділами те, що було започатковано з минулих часів» [14, арк. 4-5]. В першу чергу, за задумом Є. Архипенка, завдання згуртувати та об'єднати українську громаду покладалися на «Українську Родоводову Організацію», яка б керувала цим процесом та стала репрезентантом всіх українських родів на еміграції. Було підготовлено проект створення родовідної установи та окреслено основні засади її діяльності. Згідно початкового проекту, «планувалося поставити в обов'язок, щоб кожна українська родина села чи міста та поодинокі люди вписалися до Української родоводової книги й прийняли видимий знак роду – Родове знамено» [14, арк. 9].

Ідею Є. Архипенка підтримав М. Битинський, який мешкав у Празі. Між ними встановилися дружні відносини, які в подальшому сприяли організаційному створенню УРУ. Є. Архипенко планував створити осередки УРУ у Варшаві, Кракові та Празі, тобто місцях найбільшого скупчення українців [14, арк. 15]. Пропозиції Є. Архипенка та М. Битинського схвально зустріли М. Міллер, О. Оглоблин, В. Сеніютович-Бережний, Б. Крупницький та Я. Пастернак. З песимізмом поставився до задуму Є. Архипенка відомий історик Д. Дорошенко, який зауважив, що в тогочасних умовах не може бути й мови про створення станової організації української шляхти. Проте публікація матеріалів до історії українських шляхетських родів, на думку Д. Дорошенка, мала б історичний інтерес [9, с. 206]. Попри всі сумніви, розгортанню та налагодженню діяльності новоствореної установи сприяв досвід колективного життя в таборах для переміщених осіб, ентузіазм багатьох науковців, які усвідомлювали, що для загальнонаукової координації геральдико-генеалогічних досліджень потрібно створити установу як фахове об'єднання дослідників.

Повідомлення про заснування УРУ було подано в першому випуску часопису «Рід та Знамено» від 1 листопада 1946 року. Вагоме значення для розуміння мотивації діяльності будь-якої наукової чи громадської організації, що об'єднує на добровільній основі членів, є статутні та програмні документи, в яких чітко визначено стратегію та напрями діяльності, визначення категорій членства, статус керівних органів. Першопочатковий варіант статуту, який був розроблений Є. Архипенком у 1940 р., зазнав суттєвих і якісних змін стосовно організації діяльності установи. У проекті статуту Є. Архипенко виступав прихильником мистецького оформлення знамен на основі т. зв. рунічної абетки. Це було зафіксовано в програмному документі «Основи Української Родоводової Організації». На думку автора, родове знамено виготовляється «як вязь одної, двох чи більше знаків з прастарої української абетки, т. зв. рун, що в свою чергу складаються з перших літер імени та прізвища або перших літер прізвища» [14, арк. 12]. Суттєвих змін та доповнень проект статуту зазнав під впливом М. Битинського, який, не змінюючи головних положень, порадив дотримуватися формальних приписів геральдики щодо побудови та оформлення гербів.

Статут УРУ був затверджений на першому з'їзді її членів. Детально проаналізувавши положення статуту та головні засади діяльності родовідної установи, відзначимо, що УРУ задумувалася М. Битинським та Є. Архипенком як своєрідна структура, що, крім формальної реєстрації родів, мала б виконувати функцію згуртування української нації на основі спільного походження, родової спорідненості, що було надзвичайно актуальним у тогочасних умовах [13, с. 1-7].

Головною метою новоствореної установи було об'єднання українських знаменованих родів. Визначено ряд основних завдань, згідно яких УРУ: «... а) організовує життя українських Знаменованих Родів; б) з'являє роди до Української Родовідної Книги; в) затверджує старі знамена на право їх публічного уживання; г) реєструє старі та будує нові знамена для земель, повітів, міст, волостей, сіл та корпоративних об'єднань; д) провадить різного роду дослідження в справах українського знаменництва та родівництва; е) провадить наукові заклади, присвячені знаменознавству та родознавству й заохочує до досліджень над власним Родом і допомагає в тому; є) видає родознавчу та знаменознавчу літературу й часописи» [13, с. 1].

Практична діяльність УРУ протягом 1946–1948 рр. зосереджувалася на виготовленні проектів родових гербів як для самих членів установи, так і членів інших наукових інституцій. Більшість гербів створив М. Битинський та художник Ю. Сластіон. Крім того, активну участь в діяльності УРУ та створенні малюнків гербів брав німецький геральдист Е. Шмідт із Авгсбурга [1]. М. Битинський, який був фахівцем з геральдики, перебуваючи в таборі Пфорцхайм, склав низку практичних рекомендацій, за якими мали виготовлятися герби для членів УРУ. На основі цих рекомендацій Родовідна Установа оформила і затвердила 20 родових знамен представників старих шляхетських родів [2].

Після оформлення і затвердження знамена (герба) для роду, УРУ видавала спеціальне посвідчення, т. зв. свідоцтво, в якому подавалися дата затвердження, опис родового знамена та його малюнок.

У додатку до свідоцтва могли подаватися пояснення до символіки гербового зображення [15, арк. 32]. Відзначимо, що протягом всього часу функціонування УРУ М. Битинський виготовив проекти гербів Біланів, Герасимовичів, Демчуків, Нечаїв, Лепких, Косачів, Кохно, Сапіг, Лимаренків, Оглоблиних, Рудницьких, Кульчицьких, Корчак-Городиських, Якса-Биковських, Бачинських, Сенютовичів, Розгонів, Повстенків, Семків, Олексієнків, Видибід-Руденків, до яких було подані докладні описи та роз'яснення [16, арк. 151-154].

За короткий час існування УРУ Є. Архипенку вдалося зібрати цінні матеріали до історії представників роду Ровицьких, Леліва Копистянських, Міхновських, Міяковських, Лимаренків, Лівницьких, Куниць, Токаржевських-Карашевичів, Свідницьких, Степаненків, Орликів, Петлюр, Тарнавських, Рашків, Чикаленків, Фурсенків та ін. [3, арк. 5].

Незважаючи на складні умови функціонування, УРУ стала одним з культурно-наукових осередків української еміграції, оскільки мала в своїй структурі відділи, які займалися науково-дослідницькою та організаційною діяльністю. Йдеться про Інститут родознавства і знаменознавства, який створив в 1947 р. відомий археолог М. Міллер. В Інституті відділом родознавства керував О. Оглоблін. Створення ІРЗ засвідчило прагнення українських науковців до співпраці та інституційного об'єднання, оскільки ними було враховано усі аспекти розгортання активної діяльності тогочасними європейськими науковими спільнотами.

Принагідно відзначимо, що в ІРЗ співпрацювали кілька поколінь українських науковців. Серед них зустрічаємо представників старої міжвоєнної еміграції (М. Битинський, Б. Крупницький, Я. Пастернак, В. Сенютович-Бережний, Я. Токаржевський-Карашевич), нової хвилі з Радянської України (О. Оглоблін, М. Міллер) та з Галичини (М. Андрусяк).

Часопис «Рід та Знамено» став єдиним друкованим органом ІРЗ, який видавався у Франкфурті-на-Майні протягом 1947–1948 рр. циклоstileвим друком. Поява цього видання в значній мірі сприяла розвитку геральдико-генеалогічних досліджень, незважаючи на складні повоєнні умови життя в Німеччині. Серед наукових співробітників УРУ найбільш активними були фахівці геральдики та генеалогії – М. Битинський, М. Міллер, В. Сенютович-Бережний та О. Оглоблін.

Діяльність О. Оглобліна була не випадково пов'язана з організацією Відділу родознавства. На той час він був одним з небагатьох науковців, який розумів необхідність координації та залучення до співпраці дослідників історії, що займалися проблемами спеціальних історичних дисциплін. На його вимогу до складу ІРЗ в якості дійсних членів було запрошено П. Коваліва і В. Лева, які були дослідниками української палеографії [9, с. 224]. О. Оглоблін всіляко сприяв створенню Відділу історії колонізації України і пропонував його очолити Н. Полонській-Василенко [9, с. 214].

О. Оглоблін одним з перших виступив ініціатором ґрунтового опрацювання генеалогії українських гетьманів. Вчений звернув увагу на те, що потрібно доповнити існуючі родоводи цих гетьманів. Це було одним з найважливіших завдань, тому вирішено було негайно приступити до його реалізації. З цього приводу О. Оглоблін зазначив: «Як це не дивно, це найменш розроблена сторінка нашої генеалогії. Не маємо ні докладного родоводу Хмельницького (це просто скандал!), ні Виговських, ні Мазеп. Те, що подано про два останні роди в Модзалевського, зовсім недостатньо розроблено й з рясними помилками (врешті родовід Мазеп в Родословнику складений не Модзалевським, а А. Стороженком). З другого боку, цікаво було б простежити родоводи нащадків наших гетьманів по всіх лініях. Добре було б приділити невеличкі монографічні нариси генеалогії окремих гетьманських родів» [9, с. 226]. Оскільки опрацювання генеалогії гетьманських родів в тогочасних умовах вимагало необхідного джерельного забезпечення, то вирішено було залучити до цієї справи всіх дослідників історії, які виявили бажання співпрацювати. Постійну допомогу з пошуком літератури надавав Є. Архипенко, який надсилав О. Оглобліну копії з «Родословника» В. Модзалевського та інші генеалогічні матеріали.

Одним з найбільших видавничих проектів ІРЗ стала підготовка колективної праці під назвою «Українські Роди». О. Оглоблін, який мав під рукою багато матеріалів до історії відомих козацько-старшинських родів та генеалогії чернігово-сіверського дворянства, запропонував видати книгу, в якій було б зібрано та вперше систематизовано відомості про роди Правобережної та Лівобережної України [17]. Після обговорення питання з Є. Архипенком та науковими співробітниками ІРЗ, вирішено було залучити до редколегії науковців та фахівців з геральдики і генеалогії, які одночасно були нащадками відомих родів, що залишили слід в українській історії. Зокрема, їм було запропоновано стати авторами окремих «фамільних» розділів. Віддаючи належне В. Модзалевському та його внеску у розвиток української генеалогії, було вирішено взяти за зразок структуру його «Малоросійського Родословника», на чому наголосив О. Оглоблін: «... в науковому виданні (Українські Роди) будемо застосовувати форму Модзалевського, з невеличкими корективами» [9, с. 228].

В 1948 р. було підготовлено два томи видання. Перший том містив генеалогічні розписи членів УРУ. Другий том видання О. Оглоблін планував присвятити генеалогії шляхетських, старшинських,

козацьких родів Лівобережної України XVII–XVIII ст. Залучено значний ілюстративний матеріал (портрети, автографи, фотокопії документів, герби). Особливу увагу О. Оглоблин присвятив генеалогічним розписам тих родів, що мали увійти до п'ятого тому «Родословника», а також походженню багатьох видатних українських культурних і політичних діячів [9, с. 216]. Поява цієї книги мала продовжити традицію геральдичних і генеалогічних досліджень, закладену О. Лазаревським та В. Модзалевським. Однак через фінансові труднощі її друк довелося відкласти.

Серед важливих напрямів науково-організаційної діяльності УРУ та ІРЗ було проведення наукових з'їздів, конференцій. Зважаючи на реалії того часу, коли більшість науковців були розкидані по різних таборах, це було нелегке завдання. Однак 11-12 жовтня 1947 р. у таборі Майнц-Кастель вдалося провести з'їзд УРУ, на який прибуло 70 осіб. На з'їзді разом з гостями були присутні співробітники редакції часопису, представники УВАН та Центрального Представництва Української Еміграції [11, с. 41]. Перед учасниками зібрання виступили з доповідями В. Сенютович-Бережний, М. Міллер, Я. Рудницький, В. Мацяк, М. Битинський та ін. Через поганий стан здоров'я на з'їзді не прибув проф. О. Оглоблин, який мав виголосити доповідь про інформаційний потенціал листів Юрія Нарбута до Вадима Модзалевського (1912–1918), знайдених особисто дослідником у Музеї Визвольної Боротьби України в Празі [9, с. 213]. Загалом перший з'їзд УРУ можна охарактеризувати як наукову конференцію, на якій вперше було обговорено актуальні питання спеціальних історичних дисциплін.

Доповіді учасників з'їзду були опубліковані у збірнику під назвою «Праці I З'їзду УРУ». Відомо, що УРУ від імені ІРЗ планувала провести ще одну наукову конференцію у травні 1948 р., але цього разу вже в Мюнхені. Загалом тематика наукових доповідей не мала бути обмежена виключно актуальними проблемами геральдики та генеалогії. О. Оглоблин запропонував обговорити в Мюнхені проблеми суспільних верств (станів), питання демографії та сфрагістики [9, с. 211]. До участі в конференції вирішено було запросити проф. Б. Крупницького, який займався генеалогією гетьмана Данила Апостола, а також досліджував рід Старицьких-Черняхівських. О. Оглоблина цікавив науковий доробок Д. Оляничина, який вивчав генеалогічні зв'язки Київської великокняжої династії на початку XI ст., зокрема нащадка князя Володимира Святополка [9, с. 223]. В 1946 р. на конференції УВАН в Авгсбурзі Д. Оляничин виступав з доповіддю про давньоруську князівну Марію Добронігу, зазначивши, що вона була донькою сина Володимира Великого – Бориса-Романа, одного з найперших галицьких князів. Залучення до діяльності ІРЗ таких дослідників української історії мало пріоритетне значення, оскільки коло їх наукових зацікавлень складала українська генеалогія.

В подальшому до діяльності ІРЗ було запрошено багатьох науковців на еміграції, які займалися дослідженнями спеціальних історичних дисциплін, зокрема Я. Рудницького, Я. Токаржевського-Карашевича, Л. Окіншевича, В. Гришка. Однак більша частина з них так і не змогла включитися до діяльності ІРЗ. Зокрема дослідник козацької генеалогії Я. Токаржевський-Карашевич погодився вступити до складу УРУ та ІРЗ, однак надати реальну підтримку в організаційній чи у видавничій справі так і не зміг [8, с. 20]. Незважаючи на це, кількість членів УРУ та ІРЗ зростала.

На початку 1948 р. до складу цих інституцій увійшов В. Мацяк, який займався дослідженням генеалогії Галицько-Волинських князів, і В. Січинський, який опрацьовував генеалогію українських граверів та архітекторів XVII–XVIII ст. [9, с. 220]. Під кінець 1948 р. кількість наукових співробітників ІРЗ складала 27 осіб. Відзначимо, що функціонування об'єднання українських дослідників генеалогії та геральдики на еміграції було надзвичайно складним, оскільки вони проживали в різних таборах Німеччини. Незважаючи на далекі відстані, які розділяли вчених, Є. Архипенку, М. Битинському та О. Оглоблину вдалося залучити всіх дослідників відповідної проблематики до активної співпраці.

Підготовка масштабних видавничих проектів викликала підвищений інтерес УВАН до діяльності ІРЗ. Постало питання про включення ІРЗ до складу Академії, що викликало категоричний спротив членів УРУ. О. Оглоблин, який був членом УВАН, а в 1947 році очолив Історично-археографічний інститут УВАН і брав активну участь в Другій конференції групи перед- та ранньої історії Академії, слушно зауважив, що «ІРЗ був ідейно і організаційно пов'язаний з УРУ, тому немає сенсу для ІРЗ тісніше зв'язуватися з УВАН» [9, с. 210-211]. Вчений доклав зусиль, щоб в складі ІРЗ активно співпрацювали на користь української геральдики та генеалогії члени всіх наукових інституцій, які діяли в еміграції.

Протягом 1948–1949 рр. для ширшого ознайомлення української громади з національно-державною символікою, УРУ розповсюджувала окремі відбитки зі статей «Записок Українського науково-дослідного інституту родознавства та знаменознавства». Загалом відзначимо, що «Записки» вийшли циклоstileвим друком обмеженим тиражем у 1948 р. До видання потрапили доповіді В. Сенютовича-Бережного «Про західно-європейську, українську та польську геральдику», М. Битинського «Українські Державні Відзнаки», О. Оглоблина «З листів Юрія Нарбута до Вадима Модзалевського», М. Міллера «До питання про старі українські знамена» та інших дослідників [7]. В працях було розглянуто актуальні питання національно-державної символіки, проведено паралелі з європейською геральдикою.

Через складні умови життя в англійській та американських зонах окупації Німеччини, у зв'язку з проведенням грошової реформи в грудні 1947 р. та поступовим переселенням більшості науковців до країн Північної Америки, діяльність УРУ пішла на спад. Є. Архипенко та більшість науковців планували перенести діяльність установи до Франції, про що свідчить обговорення проблеми у листуванні з О. Оглоблином. В цій справі розраховували на допомогу і підтримку І. Борщака, який перебував у Франції [9, с. 218]. Є. Архипенко до останнього плекав надію на перенесення діяльності УРУ та продовження видання часопису «Рід та Знамено». Однак через реалії того часу, подальше видання часопису та активна співпраця науковців стали неможливими. Більшість українських дослідників з політичних мотивів змушені були емігрувати до Франції, а пізніше на початку 1950-х років в пошуку кращої долі – до США і Канади.

Один із відомих дослідників геральдики та генеалогії, співробітник УРУ В. Сенютович-Бережний згадував: «Пок. Архипенко був переконаний, що без відновлення на нашій батьківщині історичної і родової традиції, пошани до державного минулого і своїх особистих предків, державотворчий елемент не може створитися. Для завершення процесу устійнення української нації потрібним є зміцнення українських родів та їх оформлення, створення провідної верстви» [3, арк. 4].

Отже, незважаючи на важкі умови життя в Ді-Пі таборах Західної Німеччини, група дослідників та однодумців на чолі з Є. Архипенком створили в 1946 р. Українську родовідну установу. Діяльність цієї інституції розгорнулася в кількох напрямках: консолідація представників української громади в DP-таборах, пошук та збереження генеалогічних матеріалів, науково-видавнича діяльність. Вагоме значення мало створення в 1947 р. Інституту родознавства і знаменознавства, який очолив М. Міллер, а відділом родознавства керував О. Оглоблін. Завдяки короткотривалій діяльності УРУ та ІРЗ вдалося провести наукову конференцію та видати перший том «Записок», в яких були опубліковані доповіді учасників конференції: О. Оглоблина, В. Сенютовича-Бережного, М. Битинського та М. Міллера. Загалом координація праці науковців, дослідників спеціальних історичних дисциплін в рамках УРУ та ІРЗ сприяла появі багатьох видавничих проектів, однак повністю реалізувати їх не дозволили складні матеріальні умови та переїзд більшості науковців до США і Канади на поч. 1950-х рр.

Список використаних джерел та літератури:

1. Архів УІГ (архів Р. Климкевича), спр. В. Сенютович-Бережний. Лист В. Сенютовича-Бережного до Романа Климкевича від 2 квітня 1964 року.
2. Архів УІГ (архів Р. Климкевича), спр. М. Битинський. Лист Миколи Битинського до Романа Климкевича від 4 квітня 1955 року.
3. Архів УІГ (архів Р. Климкевича), спр. В. Сенютович-Бережний. Записка «Відвідини архіва Є.П. Архипенка», 13 арк.
4. В тіні великого брата: До життєпису Євгена Архипенка // «Я думав, які теми були б цікаві...»: Праці Григорія Кураса, спогади і матеріали українського історика / [упоряд. В. Бойко, Т. Демченко, І. Каганова]. – Чернігів : Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації, 2010. – С. 25–28.
5. Гречило А. Українська територіальна геральдика / А. Гречило. – Львів : НАН України, Інститут української археографії та джерелознавства ім. М. Грушевського, Українське геральдичне товариство, 2010. – 280 с.
6. Дмитрієнко М. Часопис «Рід та Знамено» та його внесок у розвиток української еміграційної історіографії / М. Дмитрієнко, О. Ясь // Бібліотечний вісник. – К., 1997. – № 1. – С. 32–37.
7. Записки Українського науково-дослідного інституту родознавства та знаменознавства. – Майнц-Кастель, 1949. – Т. 1. – 86 с.
8. Князь – з Україною в серці: до 120-річчя з дня народження І. Токаржевського-Карашевича // «Я думав, які теми були б цікаві...»: Праці Григорія Кураса, спогади і матеріали українського історика / [упоряд. Бойко В., Демченко Т., Каганова І.] – Чернігів : Чернігівський центр перепідготовки та підвищення кваліфікації, 2010. – С. 18–21.
9. Курас Г. Листи Олександра Оглоблина до Євгена Архипенка / Г. Курас // Український історик. – Н.-Й.; Острог, 2009. – № 1-4 (181-184). – С. 205–230.
10. Кучерук О. Українська Родовідна Установа (УРУ) та часопис «Рід та Знамено» / О. Кучерук // Нумізматика і фалеристика: Довідково-інформаційний журнал. – К. : Логос, 2006. – № 1 (37). – С. 37–40.
11. Перший З'їзд Української Родовідної Установи на ізгойщині // Рід та Знамено. – Франкфурт-на-Майні, 1947. – Зшиток 4. – С. 41–43.
12. Родовідна справа // Рід та Знамено. – Франкфурт-на-Майні, 1947. – Зшиток 2. – С. 2–4.
13. Статут Української Родовідної Установи // Рід та Знамено. – Франкфурт-на-Майні, 1947. – Зшиток 1. – С. 1–7.
14. ЦДАГО України, ф. 269, оп. 2, спр. 47, 87 арк.
15. ЦДАВО України, ф. 5235, оп. 1, спр. 2112, 54 арк.
16. ЦДАВО України, ф. 5235, оп. 1, спр. 2114, 157 арк.
17. ЦДАВО України, ф. 3561, оп. 1, спр. 57, 256 арк.

18. Wynar L. The Ukrainian Scholarship in Exile: The DP Period, 1945–1952 / L. Wynar // Ethnic Forum. – Kent, Ohio, 1988 – Vol. 8. – № 1. – P. 40–72.

Александр Мазепа

Украинские геральдические и генеалогические институты DP-периода.

В статье подробно освещена деятельность украинских геральдических и генеалогических институций диаспоры DP-периода – Украинской родословной организации и Института родоведения и гербоведения, которые функционировали в 1946–1948 гг. на территории Западной Германии.

Ключевые слова: геральдика, генеалогия, Украинская родословная организация, Институт родоведения и гербоведения, Е. Архипенко, Н. Бытынский, А. Оглоблин, М. Миллер, журнал «Род и Знамя».

Oleksandr Mazepa

Ukrainian Heraldic and Genealogical Institutions of the DP-Period.

The article presents the activity of Ukrainian heraldic and genealogical institutions of the Diaspora in the DP-period, – the Ukrainian Genealogy Group and Institute of Genealogy and Heraldry – which functioned during 1946–1948 in West Germany. The Ukrainian Genealogy Group had several objectives: to find and preserve genealogical records and to publish the periodical The Generation and Banner. The practical activity of the Institute of Genealogy and Heraldry during 1946–1948 was focused on designing family coats of arms for the members of the Institute as well as for the members of other Ukrainian research institutions. Thus, having taken all aspects of activity of European heraldry societies into consideration, Ukrainian scholars demonstrated their desire to actively cooperate. The Ukrainian Genealogy Group and Institute of Genealogy and Heraldry organized a conference and published the first volume of «Notes», which included articles of the following conference participants: Mykola Bytynskiy, Oleksandr Ohloblyn, Mykhailo Miller and Viacheslav Seniutovych-Berezhnyi.

Key words: heraldry, genealogy, Ukrainian Genealogy Group, Institute of Genealogy and Heraldry, Yevhen Arkhynenko, Mykola Bytynskiy, Oleksandr Ohloblyn, Mykhailo Miller, periodical The Generation and Banner.